

נספח למאמר "מנהגי חלוקת הפרשות לשבעה קרואים"

הקריאה בתורה בראש-חודש

במשנה (מגילה פ"ג, מ"ו) וכן בתוספתא (פ"ד, ה"ט) נאמר שקריאת התורה בראשי חודשים היא "ובראשי חדשיכם" (במדבר כ"ח, י"א-ט"ו). בפרשייה הנ"ל חמישה פסוקים בלבד אותם יכול לקרוא עולה אחד בלבד ואילו בראש-חודש צריכים לקרוא בתורה ארבעה אנשים. לפי זה עלינו להניח שבזמנם נהגו לחזור ולקרוא פרשייה זו של "ובראשי חדשיכם" לכל אחד מארבעת העולים (כדרך שאנו נוהגים היום בקריאת התורה בא"י בימי חול המועד סוכות, בהם העולה השני, השלישי והרביעי חוזרים לקרוא את הפסוקים שקרא העולה הראשון).

מהתלמוד (מגילה כ"א ע"ב) וכן ממסכת סופרים (פי"ז) ניתן להבין שבמקום לחזור על הקטע ארבע פעמים הם הרחיבו את הקריאה בראש-חודש בזה שהוסיפו לפרשייה "ובראשי חדשיכם" (בה חמישה פסוקים) גם את עשרת הפסוקים שלפניה. הפסוקים הנוספים כוללים את פרשיית "התמיד" (בה שמונה פסוקים) ואת פרשיית "מוספי יום השבת" (בה שני פסוקים). ולפי זה כוללת קריאת ראש-חודש שלוש פרשיות ובהן בסה"כ 15 פסוקים.

כיצד לחלק את הקריאה לארבעה עולים?

לכאורה, 15 פסוקים יש בהם כדי לספק קריאה לארבעה עולים שכן כל אחד מהעולים יוכל לקרוא לפחות 3 פסוקים כפי שמחייבת ההלכה. אבל מתברר שבגלל ההלכה האוסרת לחלק קטע של חמישה פסוקים וכן בגלל ההלכה שאוסרת לשייר בפרשייה שני פסוקים הרי 15 הפסוקים (8+2+5) שבשלושת הפרשיות הנ"ל אינם יכולים לספק קריאות ל-4 עולים.

התלמוד (שם) עומד על בעיה זו ודן בהרחבה באפשרויות השונות ולבסוף הובאו שם הצעותיהם של רב ושמואל לפתרון הבעיה. רב אמר דולג (חוזר על פסוק) ושמואל אמר פוסק (מחלקים פסוק אחד לשניים). רב יוסף פסק הלכה כרב ומוסיף "ואמצעי הוא שדולג". כפי שנראה בהמשך יש מחלוקת בשאלה: מי הוא ה"אמצעי"? ועל מה הוא "דולג"?

במסכת סופרים (שם) מובא קטע ממנו ניתן להסיק שהייתה קיימת דעה לפיה העולה השלישי קורא את שני הפסוקים האחרונים של הפרשיה הראשונה עם שני הפסוקים של הפרשיה השנייה אבל בגלל שזוה נוגד את ההלכה שאין משיירין בפרשייה שני פסוקים הוסיפו שם (כנראה המגיהים) דעה כשיטת הגר"א המובאת להלן.

כיצד נוהגים לחלק הלכה למעשה?

בימינו ישנם שני מנהגים לחלוקת הקריאה בראש חודש שחל להיות ביום חול:

המנהג המקובל ברוב הקהילות כפי שפסקו הגאונים הוא : הכהן קורא את שלושת הפסוקים הראשונים (עד "עולה תמיד"). הלוי "דולג" (חוזר) על הפסוק "ואמרת להם" וקורא פסוק זה עם שני הפסוקים הבאים (עד "רביעית ההין"). שלישי קורא את חמשת הפסוקים הבאים (מ"עולת תמיד" עד "ונסכה") והרביעי קורא את חמשת הפסוקים האחרונים (מ"ובראשי חדשיכם" עד "ונסכו"). רב סעדיה גאון שמביא חלוקה זו מציין שהפסוק "ואמרת להם" הוא הפסוק היחיד בתורה שחוזרים לקרוא אותו (ואכן פסוק זה הוא הנקרא ביותר בספר התורה).

לעומת חלוקה זו הנהיג הגר"א חלוקה שונה. לדעתו יש לחלק את קריאת ראש-חודש בחול כדלקמן:

הכהן קורא את שלושת הפסוקים הראשונים (עד "עולה תמיד"). הלוי קורא את חמשת הפסוקים הבאים (עד "ריח ניחוח"). גם השלישי קורא חמישה פסוקים; הוא חוזר על שלושת הפסוקים האחרונים שקרא הלוי (מ"עולת תמיד") וממשיך לקרוא גם את שני הפסוקים

הבאים ("וביום השבת" עד "ונסכה") והרביעי קורא את חמשת הפסוקים האחרונים (מ"ובראשי חדשיכם" עד "ונסכו"). לפי שיטת חלוקה זו נוהגים אשכנזים-פרושים בא"י.

בר"ח טבת ובר"ח שחל בשבת אין הבדל בין המנהגים:

בראש חודש טבת (חנוכה). שלושה קוראים בשל ראש-חודש והרביעי קורא בפרשת הנשיאים. לכן אין צורך לחזור על הפסוק "ואמרת" (ולשיטת הגר"א אין צורך לחזור על שלושת הפסוקים האחרונים שקרא הלוי).

בראש חודש שחל בשבת. המפטיר קורא את שבעת הפסוקים מ"וביום השבת" עד "ונסכו".